

II вариант

Болын чәчәкләре.

(1) Мин шәһәрдә туып үстем. (2) Ләкин һәр жәйне мине авылга <...> әбиләремә кайтаралар иде. (3) Ул кайтуларны мин әкият дөньясына кайткандай көтеп ала идем. (4) Шәһәрнең кырыс режимыннан соң, кыш буга мәктәп белән үзем яшәгән йорт арасыннан башка дөнья күрмәгән бер кыз бала өчен авыл ул мөгжиза иде! (5) Ул әкият иде.

(6) Мин, авылга кайтуга, аякларымнан кыйммәтле шәһәр туфлиларен салып ташлыйм да болынга йөгәрәм. (7) Андагы чәчәкләр минем билемә житә. (8) Шунда ук мең төрле бөҗәкләр мәш килә, болын өстендә әллә нинди кошлар сайрый. (9) Чәчәкләр, иелеп-иелеп, минем битләремнән, күзләремнән үбеп алалар, муенымны кытыклайлар. (10) Мин аларны өзмим, өзгәч алар шунда ук шиңәләр, ямьсезләнәләр.

(11) Ә беркөнне, бирегә йөгереп килгәч, мин чәчәкләремне тапмадым. (12) Чәчәкләр бер рәт булып жиргә ауганнар. (13) Мин елый-елый печән чабучы ирләр янына йөгәрәм.

(14) - Ник тиясез сез ул чәчәкләргә?! – дип кычкырам мин килә-килешкә. (15) Мин аларның җавапларын тыңлап та тормыйм.

(16) Икенче жәйдә мин инде болынның чабылачагын алдан ук белә идем. (17) Өченче жәйдә мин инде аның чабылырга тиешлеген аңладым. (18) Калган жәйләрдә мин инде беркайчан да елый-елый ул болынга йөгәрмәдем. (19) Барсам да, тыныч кына, ял итәргә генә бара идем. (20) Тик беркайчан да, беркайчан да мин ул чәчәкләрне өзмәдем! (21) Минем балачак хыялларымны шулай үткен чалгы белән бер селтәнүдә юк итә алсалар да, матурлыкка табынган җанымны сындыра алмадылар. (22) Мин ул чәчәкләрне беркайчан да өзмәдем.

(Фәүзия Бәйрәмовадан)

Текст эчтәлегенә нигезләнеп, А1 – А11 биремнәрен үтәгез. А1 – А11 биремнәренә җавап 4 вариантта тәкъдим ителә, шуларның берсе генә дөрес. Дөрес җавапның номерын түгәрәккә алыгыз.

А1 Кайсы жөмлә түбәндәге сорауга җавап була ала?

Чәчәкләргә нәрсә булган?

- 1) Мин аларны өзмим.
- 2) Чәчәкләр бер рәт булып җиргә ауганнар.
- 3) Чәчәкләр минем билемә җитә.
- 4) Чәчәкләр муенымны кытыклайлар.

А2 Хаталы билгеләмәне табыгыз

- 1) *Дөнья* сүзендә аваз һәм хәреф саннары туры килми.
- 2) *Мөгҗиза* сүзе сингармонизм законына буйсынмый.
- 3) *Болын* сүзендә икенче иҗектә килгән [ы] авазы [о] лаштырып әйтелә.
- 4) *Кыйммәтле* сүзендә әйтелеш белән язылыш аерыла.

А3 **Яңгырау** тартык авазлар гына кергән сүзне табыгыз.

- 1) чәчәк
- 2) бала
- 3) шәһәр
- 4) бөҗәк

А4 **Хаталы** сүзтезмәне табыгыз

- 1) әкият дөньясы
- 2) кыйммәтле туфлиләр
- 3) печән чабучы
- 4) бала чак хыяллары

А5 **Ямьсезләнеләр** сүзендә ь хәрефе ни өчен язылган?

- 1) аеру билгесе булып тора
- 2) иҗекне нечкәртә
- 3) һәмзә тартыгын белдерә
- 4) [м] авазын нечкәртә

А6 **Ясалма сүзне** билгеләгез.

- 1) әллә нинди

- 2) кыйммәтле
- 3) елый-елый
- 4) өченче

A7 “Ник тиясез сез ул чәчәкләргә?!” жөмләсенең дәрәс тәржәмәсен билгеләгез.

- 1) Почему вы дотрагиваетесь до этих цветов?!
- 2) Зачем эти цветы трогать?!
- 3) Почему вы рвете эти цветы?!
- 4) Вы почему трогаете эти цветы?!

A8 Юнәләш килеше кушымчасы ярдәмендә бәйләнгән сүзтезмәне билгеләгез.

- 1) андагы чәчәкләр
- 2) чәчәкләрне тапмау
- 3) авылга кайтаралар
- 4) әкият дөнъясы

A9 Калын хәрәфләр белән бирелгән **фигыльнең төрен** билгеләгез.

Мин аларны өзмим, **өзгәч** алар шунда ук шиңәләр, ямьсезләнәләр.

- 1) исем фигыль
- 2) хикәя фигыль
- 3) сыйфат фигыль
- 4) хәл фигыль

A10 Шәһәрнең кырыс режимы сүзтезмәсенең дәрәс тәржәмәсен табыгыз.

- 1) тяжелый режим города
- 2) строгий городской режим
- 3) требовательный городской режим
- 4) суровость городского режима

A11 Алмашлыкны табыгыз.

- 1) соң
- 2) ук
- 3) төрле
- 4) әллә нинди

2 нче бүлек

В1 – В 12 биремнәрен укылган текст нигезендә башкарыгыз. Җавапларны сүз (сүзтезмә) яки саннар белән языгыз.

В1 8 нче жөмлэдән *чиксез күп* сүзенә синоним булган берәмлекне табып языгыз.

Җавап: _____.

В2 6 нчы жөмлэдән *арзанлы* сүзенә **антоним** булган берәмлекне табып языгыз.

Җавап: _____.

В3 4 нче жөмлэдән **сыйфатны** табып языгыз.

Җавап: _____.

В4 6 нчы жөмлэдән **баш кисәкләрне** табып языгыз.

Җавап: _____.

В5 6-9 нчы жөмлэләр арасыннан тиндәш кисәкләр булган жөмлэләрнең номерларын үсү тәртибендә языгыз.

Җавап: _____.

В6 18-21 нче жөмлэләр арасыннан **тойгылы жөмләнең** номерын языгыз.

Җавап: _____.

В7 Аерымланган жөмлә **кисәге** янында куелышына бәйле тыныш билгесенең номерын языгыз.

“Чәчәкләр[1], иелеп- иелеп [2] , минем битләремнән [3] , күзләремнән үбеп алалар [4] , муенымны кытыклайлар.”

Җавап: _____.

В8 16-20 нче жөмлэләр арасыннан **кире шарт фигыль** формасы булган жөмләнең номерын языгыз.

Җавап: _____.

B9 6 нчы жөмлөдө ничө гади жөмлө бар? Жавапны сан белән языгыз.

Жавап: _____.

B10 2 нчы жөмлөдөгө әйтелеше язылышына туры килмәгән сүзләрне языгыз.

Жавап: _____.

B11 2 нче жөмлөдө <...> тамгасы урынына кайсы тыныш билгесе куелырга тиеш? Жавапны сүз белән языгыз.

Жавап: _____.

B12 Жөмлөләр арасына куелган куелган тыныш билгесенең номерын языгыз.

Мин аларны өзмим,[1] өзгәч алар шунда ук шиңәләр, [2] ямьсезләнәләр.[3]